

UNIVERZITET U NIŠU
EKONOMSKI FAKULTET

REGIONALNI RAZVOJ
I DEMOGRAFSKI TOKOVI
ZEMALJA JUGOISTOČNE EVROPE

30

Redaktori:

Prof. dr Vladislav Marjanović

Prof. dr Dejan Đorđević

Niš, 2025. godine

XXX Naučni skup

**REGIONALNI RAZVOJ I DEMOGRAFSKI TOKOVI
ZEMALJA JUGOISTOČNE EVROPE**

Niš, 2025. godine

Izdavač:

Univerzitet u Nišu, Ekonomski fakultet
Trg kralja Aleksandra Ujedinitelja 11, Niš
www.eknfak.ni.ac.rs

Za izdavača:

Prof. dr Vladislav Marjanović, dekan
Ekonomski fakultet Univerziteta u Nišu

Urednik:

Prof. dr Dejan Đorđević
Ekonomski fakultet Univerziteta u Nišu

Tehnička podrška:

Marija Đorđević
Ivana Ranđelović

Štampa:

Atlantis d.o.o. Niš

Tiraž:

100 primeraka

ISBN: 978-86-6139-244-3

Svi radovi su objavljeni pod CC-BY licencom

**U finansiranju ovog Zbornika učestvovalo je
MINISTARSTVO NAUKE, TEHNOLOŠKOG RAZVOJA I INOVACIJA REPUBLIKE SRBIJE**

"Omnia mutantur, nihil interit"

(Sve se menja, a ništa ne nestaje)

Ovidije

Predgovor

Iza nas ostaje trideset godina učenja, istraživanja regionalnih i demografskih problema, kojih u ovom delu Evrope nije nedostajalo. Period od 1996. godine, i prve naučne konferencije **"Regionalni razvoj i demografski tokovi u SR Jugoslaviji"**, do danas, obeležen je čestim i dinamičnim dešavanjima i dramatičnim promenama. Nijedan potres, nijedan događaj, koji je uzdrmao naš region, Evropu ili svet, nije prošao neopaženo i bez posledica. Propadanje starih političkih sistema, formiranje novih država na Balkanu i Evropi, oružani sukobi i ekonomske tranzicije, pandemije i migracioni talasi, fundamentalno su izmenili geografsku, socijalnu i demografsku sliku Jugoistočne Evrope. U ovim složenim okolnostima, naš naučni skup služio je kao most između prošlosti i budućnosti, beležeći svaki korak, svaku promenu i svaki izazov.

Tokom proteklih trideset godina, brojne generacije naučnih radnika iz Srbije, Balkana, kao i Evrope i sveta, ostavile su svoj naučno-istraživački trag u našim zbornicima radova. Njihov angažman i duboko razumevanje regionalnog razvoja i demografskih tokova, daju nam jasnu sliku složenih procesa koji su se odvijali i koji se odvijaju, a bez ikakve bojazni mogu reći, i koji će se odvijati u vremenu koje sledi. U radovima autora obrađivane su teme poput migracija, depopulacije ruralnih područja, starenja stanovništva, uticaja političkih promena na ekonomski razvoj, urbane dinamike, regionalnog razvoja i regionalnih dispariteta, problema centralističke politike, cirkularne ekonomije i mnoge druge.

Danas se suočavamo sa novim izazovima – klimatskim promenama, digitalnom transformacijom, migracijama epskih razmera i pandemijama, koji dodatno utiču na regionalni razvoj i demografiju. Otuda ona Ovidijeva misao, s vrha stranice, deluje tako istinito i aktuelno – sve je sklono promenama, ali problemi ne nestaju, samo dobijaju nove oblike i iznova zahtevaju nova rešenja. U tom smislu, naša uloga ostaje ista: pružiti platformu za kritičku analizu, razmenu ideja i doprinos nauci.

Stoga, ovaj jubilarni trideseti broj, nije samo osvrt na protekle decenije, već i poziv da zajedno nastavimo da se pitamo, učimo i tražimo odgovore na pitanja i prepreke koje očekuju Jugoistočnu Evropu u budućnosti.

Na kraju, želim da se zahvalim svim autorima, recenzentima, učesnicima skupova i predavačima, na neizmernoj podršci, poverenju, znanju i iskustvima koje su nam darivali svih ovih godina. Posebno se, u ime svih nas, zahvaljujem idejnim tvorcima ovog naučnog skupa i autorima radova u prvim godinama, pokretačima lavine mudrosti, koja se, verujem, nikada neće zaustaviti na padinama planine Znanja.

U Nišu, juna 2025.

prof. dr Dejan Ž. Đorđević

Predsednik Organizacionog odbora

*"Omnia mutantur, nihil interit"
(All is transformed, yet nothing is lost)*

Ovidie

Preface

*We look back on thirty years of learning and exploring regional and demographic questions—issues that have never been absent from this part of Europe. Since 1996, when the first scientific conference “**Regional Development and Demographic Trends in the FR Yugoslavia**” was held, this journey has been marked by frequent events and dramatic shifts. No crisis, no occurrence that has shaken our region, Europe, or the rest of the world, has passed unnoticed or without leaving a trace. The collapse of old political systems, the emergence of new states in the Balkans and across Europe, armed conflicts and economic transitions, pandemics and waves of migration have all profoundly reshaped the geographic, social, and demographic dynamics of Southeastern Europe. In the midst of these complex circumstances, our scientific gathering has served as a bridge between past and future, bearing witness to every step, every change, and every challenge along the way.*

Over the past thirty years, numerous generations of researchers from Serbia, the Balkans, Europe and around the world, have left their scholarly mark in our collections of works. Their dedication and deep understanding of regional development and demographic trends provide us with a clear view of the complex processes that have unfolded, that are unfolding, and, I can say with full confidence, that will continue to unfold in the years ahead. The authors’ contributions have addressed topics such as migration, rural depopulation, population aging, the impact of political changes on economic development, urban dynamics, regional development and disparities, challenges of centralist policies, circular economy, and many others.

Today, we face new challenges—climate change, digital transformation, migrations of epic proportions, and pandemics—that further impact regional development and demographics. Hence, Ovidie’s thought at the top of the page feels so true and relevant: everything is subject to change, yet problems do not disappear; they merely take new forms and repeatedly demand fresh solutions. In this context, our role remains the same: to provide a platform for critical analysis, exchange of ideas, and contributions to scientific knowledge.

Therefore, this milestone thirtieth volume is not only a reflection on the past decades but also an invitation to continue together to ask questions, learn, and seek answers to the challenges that lie ahead for Southeastern Europe.

Finally, I wish to express my gratitude to all the authors, reviewers, conference participants, and lecturers for their immeasurable support, trust, knowledge, and experiences shared with us over all these years. On behalf of all of us, I would like to extend special thanks to the visionaries behind this scientific gathering and to the authors of the early works, the initiators of a wave of wisdom that, I believe, will never cease to flow down the slopes of the Mountain of Knowledge.

Niš, June 2025

Professor Dejan Ž. Đorđević, PhD
Head of the Organizing Committee

SADRŽAJ

STR.

Edvard Jakopin, Petar Veselinović AKTUELNI PROBLEMI REGIONALNOG RAZVOJA SRBIJE	i-xi
--	------

DEO 1.

JAČANJE ODRŽIVOG REGIONALNOG RAZVOJA: RAZLIČITI ASPEKTI

1. Marija Džunić, Nataša Golubović REGIONALNE RAZLIKE U NIVOU KORUPCIJE U SRBIJI: TEORIJSKI OKVIRI I EMPIRIJSKI UVIDI	3-12
2. Nerma Čolaković-Prguda, Irma Đidelija Čolaković RURAL TOURISM IN THE FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA - THE CHARACTERISTICS OF DEMAND OF USERS OF ETHNIC VILLAGE SERVICES	13 -23
3. Snežana Radukić, Jelena Petrović, Boban Stojanović UTICAJ CIRKULARNE EKONOMIJE I PRIVREDNOG RASTA NA RAZVOJ TURIZMA: PANEL ANALIZA	25-34
4. Svetlana Sokolov Mladenović, Igor Mladenović, Kristina Petrović UTICAJ DIGITALNE TRGOVINE NA REGIONALNI RAZVOJ REPUBLIKE SRBIJE	35-44
5. Marija Jovanović, Maja Ivanović-Đukić, Suzana Stefanović UTICAJ INOVACIONE AKTIVNOSTI NA REGIONALNI RAZVOJ REPUBLIKE SRBIJE	45-56
6. Bojan Krstić, Tamara Radenović, Milica Jovanović Vujatović ANALIZA PERFORMANSI REGIONALNOG INTELEKTUALNOG KAPITALA SRBIJE.....	57-66
7. Tatjana Stevanović, Marija Petrović-Randelović DIGITALNA KONVERGENCIJA ZAPADNOG BALKANA I EVROPSKE UNIJE: KOMPARATIVNA ANALIZA INDEKSA DIGITALNE EKONOMIJE I DRUŠTVA	67-81
8. Žarko Popović, Jelena J. Stanković, Ivana Marjanović REGIONALNA ANALIZA INDIKATORA CIRKULARNE EKONOMIJE U EVROPSKOJ UNIJI.....	83-92
9. Aleksandar Đorđević, Biljana Rakić CONSTRUCTION SECTOR AS AN INDICATOR OF REGIONAL DEVELOPMENT IN SERBIA	93-102

10. Andriana Milošević, Marina Đorđević UTICAJ NEZAVISNOSTI CENTRALNE BANKE NA PRIVREDNI RAST I RAZVOJ	105-115
11. Jadranka Đurović Todorović, Branimir Kalaš, Milica Ristić Cakić REFORMA POREZA NA DOBIT PRAVNIH LICA KAO INSTRUMENT FISKALNE EFIKASNOSTI I REGIONALNOG RAZVOJA U REPUBLICI SRBIJI.....	117-126
12. Suzana Stefanović, Anđela Marinković MALA I SREDNJA PREDUZEĆA I PREDUZETNICI U FUNKCIJI RAZVOJA DEVASTIRANIH PODRUČJA REPUBLIKE SRBIJE: SLUČAJ OPŠTINE GADŽIN HAN	127-137
13. Dejan Molnar, Hristina Mikić, Sonja Josipović UMETNIČKI ZANATI U FUNKCIJI LOKALNOG EKONOMSKOG RAZVOJA: PRIMER PARAĆINSKE STAKLARSKE TRADICIJE	139-153
14. Kristina Petrović, Biljana Rakić ULOGA OBRAZOVANJA U PODSTICANJU ODRŽIVOG REGIONALNOG RAZVOJA REPUBLIKE SRBIJE.....	155-164
15. Georgi Nikolov, Nikola Tanakov LOCAL ADAPTATION POLICIES TO CLIMATE CHANGE AS A TOOL FOR SUSTAINABLE REGIONAL DEVELOPMENT	166-173
16. Elka Vasileva, Georgi Tsolov, Desislava Botseva MECHANISMS FOR STRENGTHENING SUSTAINABLE REGIONAL DEVELOPMENT THROUGH INTEGRATED TERRITORIAL INVESTMENTS AND GREEN INNOVATIONS	175-184

DEO 2.

DEMOGRAFSKI TOKOVI I MIGRACIJE U NOVIM GLOBALNIM OKOLNOSTIMA

17. Dejan Ž. Đorđević, Danica Šantić, Marija Antić DEMOGRAFSKA STVARNOST SRBIJE I BALKANA – 30 VRTLOŽNIH GODINA.....	187-201
18. Marko Sedlak DEPOPULACIJA KAO OGRANIČENJE REALIZACIJE ODRŽIVOG RAZVOJA	203-212
19. Vinko Lepojević, Vesna Janković-Milić POSLEDICE ISELJAVANJA NA OBRAZOVNI SISTEM I DOSTUPNOST RADNE SNAGE U REPUBLICI SRBIJI	213-222
20. Gorica Bošković Ivana Kostadinović, Aleksandar Manasijević TRI DECENIJE RAZVOJA I DEPOPULACIJE: KUDA IDE JUGOISTOČNA EVROPA.....	223-234

- 21. Marko Sedlak, Vladimir Malinić, Marko Joksimović**
 AKTIVNO STANOVNIŠTVO KAO FAKTOR REGIONALNOG RAZVOJA
 U POGRANIČNOJ OBLASTI SRBIJE 235-244
- 22. Gordana Radović, Jonel Subić, Zoran Simonović**
 DEPOPULACIJA KAO NAJZNAČAJNIJI OGRANIČAVAJUĆI FAKTOR
 RURALNOG RAZVOJA U REPUBLICI SRBIJI 245-254
- 23. Jorde Jakjimovski**
 DEMOGRAPHIC, ECONOMIC AND SOCIAL (NON)COHESION
 IN RURAL AREAS IN THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA 255-263
- 24. Azucena Herrera, Jorge Gonzalez**
 COLLEGE GRADUATES' EMPLOYABILITY AND BILINGUALISM
 RELATIONSHIP AT THE LOWER RGV BORDER, USA-MEXICO..... 265-271
- 25. Ivana Simić**
 ARE THERE WOMEN IN SENIOR LEADERSHIP POSITIONS
 AT PUBLIC UNIVERSITIES IN SERBIA? 273-282
- 26. Slavica Manić, Predrag Radojević**
 REALNA SUPSUMPCIJA NA DELU:
 ODNOS DEMOGRAFIJE I EKONOMIJE..... 283-292
- 27. Predrag Stamenković, Dragana Ilić, Aleksandra Stoilković Randelović**
 DEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE KAO FAKTOR RAZVOJA TURIZMA
 JABLANIČKOG OKRUGA 293-304
- 28. Predrag Stamenković, Valentina Stanković**
 DEMOGRAFSKA TRANZICIJA JUŽNE AFRIKE
 – POSLEDICE REŽIMA APARTHEJDA..... 305-313
- 29. Milena Gocić, Ljiljana Stričević, Nataša Martić Bursać**
 UTICAJ DEMOGRAFSKOG FAKTORA NA PROMENE U NAMENI
 KORIŠĆENJA ZEMLJIŠTA NA TERITORIJI SLIVA REKE JABLANICE ... 315-324
- 30. Milan Novović, Živana Krejić**
 TURIZAM U ERI DRUŠTVENIH MREŽA: PROMENA PARADIGME
 KOMUNIKACIJE S TURISTIMA 325-332

DEO 3.

OSTALI ASPEKTI REGIONALNOG RAZVOJA I DEMOGRAFSKIH TOKOVA

- 31. Ljiljana Bonić, Milica Đorđević**
 IZVEŠTAVANJE O EMISIJI ŠTETNIH GASOVA U INTERNACIONALNIM
 GRUPAMA HOTELA I NJIHOVIM HOTELIMA U SRBIJI 335-347
- 32. Ognjen Radović, Jelena Radojičić**
 ENERGETSKA POTROŠNJA I UGLJENIČNI OTISAK GENERATIVNE
 VEŠTAČKE INTELIGENCIJE I VELIKIH JEZIČKIH MODELA 349-360

33. Marija Petrović-Randelović, Vladislav Marjanović, Vesna Janković-Milić UTICAJ INSTITUCIONALNOG KVALITETA NA EMISIJE CO2: SLUČAJ ZEMALJA ZAPADNOG BALKANA	361-372
34. Sonja Jovanović, Gorica Bošković, Ivana Filipović SUSTAINABLE FOREST RESOURCE MANAGEMENT IN THE CONTEXT OF CLIMATE CHANGE RESILIENCE	373-382
35. Jovana Milenović, Marija Jovanović ULOGA NEFINANSIJSKOG IZVEŠTAVANJA U PRAĆENJU ODRŽIVOG RAZVOJA LOKALNIH ZAJEDNICA – PRIMER GRADA NIŠA	383-391
36. Biljana Stanivuk CIKLIČNO PRILAGOĐENI BILANS I INFLACIJA: PRISTUPI I IMPLIKACIJE.....	393-400
37. Miloš Golubović, Gordan Janković DETERMINANTE FISKALNE ODRŽIVOSTI NA ZAPADNOM BALKANU: EMPIRIJSKA ANALIZA DIFERENCIJALA (R-G) I PRIMARNOG BILANSA	401-411
38. Mirjana Jemović, Ivana Marković, Srđan Marinković DA LI JE FINANSIJSKA INKLUZIJA VAŽNA ZA PROCES EVROPSKE INTEGRACIJE? ANALIZA RAZLIKA PO KLASTERIMA	413-423
39. Petra Tomšič LEGAL AND BUSINESS FRAMEWORK OF SOCIAL ENTREPRENEURSHIP IN SLOVENIA AND THE EUROPEAN UNION	425-432
40. Gordan Janković, Miloš Golubović ANALIZA BUDŽETSKOG DEFICITA NA ZAPADNOM BALKANU: IZAZOVI I MOGUĆNOSTI ZA ODRŽIVIMI FISKALNI OKVIR	433-443
41. Marija Đurković, Jelena Radojičić POTENCIJAL PRIMENE MUNICIPALNIH OBVEZNICA KAO IZVORA FINANSIRANJA LOKALNIH SAMOUPRAVA U REPUBLICI SRBIJI	445-451
42. Ana Lalević Filipović, Sofija Sekulić TRANZICIJA KA ODRŽIVOSTI: KRITIČKI UVID U INSTITUCIONALNE PRETPOSTAVKE I OGRANIČENJA POSLOVNOG SEKTORA U CRNOJ GORI	453-460
43. Srđan Damjanović, Predrag Katanić COMPARISON OF FOUR PROGRAMMING LANGUAGES USED FOR COMMUNICATION WITH MEASURING INSTRUMENTS	461-473
44. Dejan Spasić, Ksenija Denčić-Mihajlov IZAZOVI IZVEŠTAVANJA O CIRKULARNOJ EKONOMIJI KAO PARADIGME ODRŽIVOSTI	475-487
45. Slavoljub Milovanović, Nebojša Stojković DEVELOPMENT OF INFORMATION TECHNOLOGY PLATFORM OF SMART CITIES.....	489-496

46. Ernad Kahrović	
DIGITALNA TRANSFORMACIJA POSLOVANJA – BUDUĆNOST POSLOVNOG SEKTORA U REPUBLICI SRBIJI	497-506
47. Božidar Veljković, Tadija Đukić, Lebar Romana	
NEFORMALNO INTERNO KOMUNICIRANJE U ORGANIZACIJSKIM STRUKTURAMA I DIGITALIZACIJA	507-513
48. Goran Milovanović, Gabrijela Popović, Adrijana Jevtić Tomić	
DIGITALNA TRANSFORMACIJA LOGISTIKE I LANACA SNABDEVANJA U REPUBLICI SRBIJI: ANALIZA PRIMENE TEHNOLOGIJA INDUSTRIJE 4.0 U SEKTORU SAOBRAĆAJA I SKLADIŠTENJA ZA PERIOD 2018-2023	515-526
49. Marija Stojmenović	
ANALIZA UTICAJA IZVOZA VISOKOTEHNOLOŠKIH PROIZVODA NA EKONOMSKI RAST ZEMALJA JUGOISTOČNE EVROPE	527-537
50. Isidora Beraha, Nikola Vasilčić	
ARTIFICIAL INTELLIGENCE ADOPTION BY ENTERPRISES IN SERBIA	539-548

DEPOPULACIJA KAO NAJZNAČAJNIJI OGRANIČAVAJUĆI FAKTOR RURALNOG RAZVOJA U REPUBLICI SRBIJI

Dr Gordana Radović*

Dr Jonel Subić°

Dr Zoran Simonović°

Rezime: Depopulacija je najznačajniji ograničavajući faktor ruralnog razvoja u Republici Srbiji. Rezultati poslednjeg Popisa stanovništva u Republici Srbiji su zabrinjavajući, pre svega, u pogledu povećanja broja naselja bez stalnih stanovnika i broja malih naselja, odnosno naselja do 100 stanovnika. Zabrinjava i sve veća prosečna starost stanovnika, kao i sve manje učešće poljoprivrede u ekonomskim aktivnostima stanovnika malih naselja. S druge strane evidentno je da je poljoprivreda bila osnovna delatnost stanovnika u većini naselja koja su danas napuštena. Da li su u prethodnom periodu bile adekvatne mere agrarne politike usmerene na ruralni razvoj? Cilj rada je analiza demografskih kretanja u ruralnim područjima u Republici Srbiji u pogledu porasta broja malih naselja, kao i analiza strukture mera agrarne politike usmerenih na ruralni razvoj i njihovog kvantitativnog učešća u agrarnom budžetu u periodu 2014-2024. godina.

Gljučne reči: depopulacija, mala naselja, ruralni razvoj, agrarna politika, Republika Srbija.

* Institut za ekonomiku poljoprivrede, Beograd, Srbija, ORCID ID:0000-0001-9770-6 306, gordana_r@iep.bg.ac.rs.

• Institut za ekonomiku poljoprivrede, Beograd, Srbija, ORCID ID: 0000-0003-1342-1325. jonel_s@iep.bg.ac.rs.

° Institut za ekonomiku poljoprivrede, Beograd, Srbija, ORCID ID: 0000-0002-2769-6867. zoran_s@iep.bg.ac.rs.

Rad je deo istraživanja finansiran sredstvima MNTRI RS, verifikovan Ugovorom br. 451-03-136/2025-03/200009 od 04.02.2025. godine.

UDK 314.87(497.11-22)

DOI 10.5281/zenodo.17078303

1. Uvod

Migracije stanovnika iz ruralnih u urbana područja u Republici Srbiji su poslednjih decenija sve izraženija. Tome je doprinela deagrarizacija domicilnog privrednog sistema, kao i industrijalizacija i urbanizacija. Takođe, i iz ekonomskih razloga su brojni žitelji ruralnih područja imigrirali u inostranstvo. Stoga je sve više praznih seoskih kuća, ali dolazi i do potpunog praznjenja pojedinih sela. U Nacrtu prostornog plana Republike Srbije za period 2021-2035. godina navedeno je ukupno 30 klastera napuštenog prostora, koji se nalaze u sedam okruga (RSMGSI, 2021). Gulan (2019) navodi da je od 4.709 sela, koliko ih ukupno ima u Srbiji, “na putu nestanka 1.200 sela” (str. 5). Citirani autor ukazuje da su uzroci nestanka sela i nedostatak potrebnih uslova za kvalitetan život, kao što su ambulante, vrtići, osnovne škole, saobraćajna i komunalna infrastruktura, ... Takođe, citirani autor ističe i niske stope nataliteta koje su uslovile da je “u periodu od 1991. do 2012. godine u Vojvodini broj stanovnika smanjen za 110.000, u Šumadiji i zapadnoj Srbiji za 180.000, a u južnoj i istočnoj Srbiji za više od 200.000 stanovnika” (str. 11).

Zbog navedenih razloga u Srbiji je u porastu broj malih naselja, koji se u skladu sa aktuelnom terminologijom Republičkog zavoda za statistiku, definišu kao naselja koja imaju do 100 stanovnika. Njihov broj je najveći u brdsko-planinskim, kao i u pograničnim delovima zemlje. U u prethodnom periodu činjeni su brojni pokušaji da se sagledaju potencijalne razvojne perspektive ovih područja. Škorić (2016) ističe da “održivi razvoj brdsko-planinskih i pograničnih seoskih područja Srbije, je jedan od najtežih, ali i najurgentnijih problema Srbije, koji sasvim sigurno ima status strateškog pitanja od provorazrednog nacionalnog i državnog značaja”, te da su u cilju njegovog rešavanja potrebne “međusobno usaglašene mere svih sektorskih politika od značaja za njihov održivi razvoj” (str. 1). Autori (Mihailović i Simonović, 2016) ističu da “danas ne postoji univerzalni program razvoja ruralnih područja”, već da on, pre svega, zavisi od nivoa depopulacije pojedinih područja (str. 388). Sličnog je mišljenja i Mitrović (2016), koji predlaže da se ustanove relevantne razlike između pojedinih tipova sela, kojima se moraju posebno prilagođavati mere sektorskih politika. Citirani autor definiše sledeće tipove: “ugašena sela, nestajuća sela, održiva sela, perspektivna sela i ugledna sela” (str. 1). Da je potrebno kreirati različite teritorijalne politike regionalnog razvoja ističu i autori (Bogdanov i Janković, 2013), a sve u cilju iskorišćavanja prednosti teritorijalnog kapitala (ljudskog, socijalnog, ekonomskog, kulturnog i prirodnog), koji postoje u pojedinim regionima.

Autori (Joksimović i Golić, 2021) ukazuju na potrebu da se utvrdi „nov podsticajni mehanizam za nerazvijena područja” (str. 83), a Vasiljević i Popović (2014) ističu da bi u tim područjima trebalo da se razvija “multifunkcionalna poljoprivreda sa akcentom na zaštitu prirodnih resursa” (str. 180). Na mogućnost valorizacije prirodnih resursa putem ruralnog turizma i značaj ove delatnosti za razvoj ruralnih ekonomija, ukazuju brojni autori (Vuković, 2019; Nedeljković et al, 2023; Radović et al, 2024). Kolev (2023) ističe i značaj “primene principa brendiranja”, kako bi se “kreirala pozitivna percepcija koja stvara uslove za nova ulaganja i ekonomski razvoj lokalnih samouprava” (str. 407). S druge strane Vučić (2023) ukazuje na važnost istovremenog ekonomskog razvoja, ali i brige o zaposlenima, odnosno, značaj socijalne komponente, kao i ekoloških i energetske aspekata u okviru održivog ruralnog razvoja.

Cilj rada je analiza demografskih kretanja u ruralnim područjima u Republici Srbiji u pogledu porasta broja malih naselja, kao i strukture mera agrarne politike usmerenih na

Depopulacija kao najznačajniji ograničavajući faktor ruralnog razvoja u Republici Srbiji

ruralni razvoj i njihovog kvantitativnog učešća u agrarnom budžetu u periodu 2014-2024. godina. U radu se koristi *desk research* metod, komparativni, kao i metode analize i sinteze. Izvori podataka su dostupna literatura i dokumentacija Republičkog zavoda za statistiku i Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srbije.

2. Razrada

U svrhu razmatranja predmeta istraživanja u ovom delu rada se analiziraju demografska kretanja u Republici Srbiji sa aspekta porasta broja malih naselja. Takođe, analiziraju se mere agrarne politike usmerene na ruralni razvoj u periodu 2014-2024. godina, kao i izdvajanja iz agrarnog budžeta za ruralni razvoj u navedenom periodu.

2.1. Demografska kretanja

Prema rezultatima poslednjeg popisa stanovnika, koji je realizovan u 2022. godini, u Republici Srbiji ima ukupno 4.709 naselja i 6.647.003 stanovnika. Malih naselja (naselja do 100 stanovnika) ima 1.302 naselja i u ovim naseljima živi ukupno 55.444 stanovnika. Prosečan broj žitelja u malim naseljima je samo 43 stanovnika. Može se zaključiti da mala naselja čine 27,6% u ukupnom broju naselja u Republici Srbiji i da u njima živi 0,83% od ukupnog broja stanovnika. Dakle, više od četvrtine od ukupnog broja naselja su mala, odnosno naselja za koja možemo da kažemo da polako nestaju. Razlozi tome su brojni, a najčešći su deagrarizacija zemlje, koja je poslednjih godina rezultat otežanog opstanka malih poljoprivrednih gazdinstava na tržištu, u ekonomskim uslovima koji zahtevaju konkurentu poljoprivrednu proizvodnju, osavremenjavanje i ukрупnjavanje poseda. S druge strane, dolazi do prirodnog odumiranja staračkih domaćinstava i odlazaka mladih u urbane sredine u cilju školovanja, ali i u potrazi za kvalitetnijim uslovima života. Poznato je da su u mnogim selima u Srbiji komunalna i saobraćajna infrastruktura u lošem stanju, a ne postoje ni kvalitetni uslovi za društveni život mladih ljudi. U tabeli broj 1 prikazan je regionalni raspored malih naselja u Republici Srbiji u 2022. godini.

Tabela 1. Prostorna distribucija malih naselja i broja stanovnika u 2022. godini

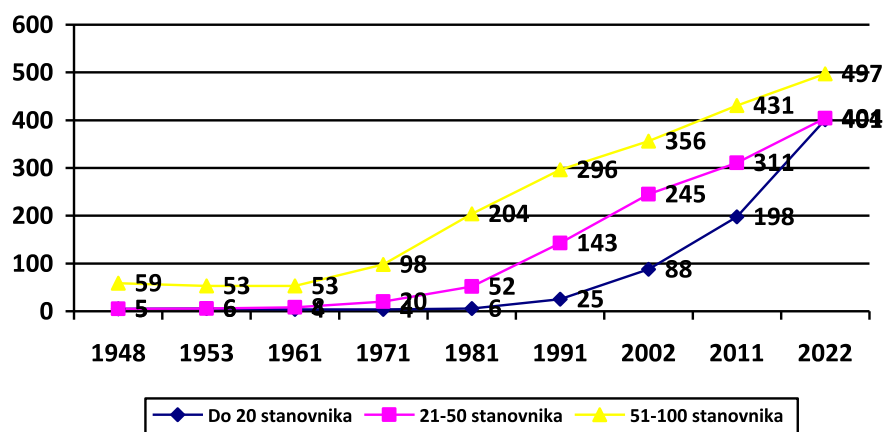
Region	Broj malih naselja	Udeo malih naselja u ukupnom broju malih naselja Republike Srbije	Broj stanovnika u malim naseljima	Udeo stanovništva u ukupnom broju stanovnika u malim naseljima Republike Srbije
Beogradski	-	-	-	-
Vojvodina	23	1,8	1.377	2,5
Šumadija i Zapadna Srbija	460	35,3	23.287	42,0
Južna i Istočna Srbija	819	62,9	30.780	55,5
Kosovo i Metohija	-	-	-	-
Ukupno	1.302	100,00	55.444	100,00

Izvor: Gatarić, 2025,17. Obrada autora.

Na osnovu prikazanih podataka (tabela broj 1) može se konstatovati da je teritorijalna distribucija malih naselja veoma neravnomerna. U Beogradskom regionu nema ovakvih naselja, a u Vojvodini je samo 1,8% od ukupnog broja malih naselja u Srbiji. Najveći broj malih naselja u 2022. godini bio je u regionu Južne i Istočne Srbije (62,9%) i u regionu Šumadije i Zapadne Srbije (35,3%).

Posmatrano po okruzima, najveći broj malih naselja nalazi se u Pčinjskom (208 malih naselja ili 16% od ukupnog broja malih naselja u Srbiji), zatim u Topličkom okrugu (164 ili 12,6%), Zlatiborskom okrugu (151 ili 11,6%), Raškom okrugu (148 ili 11,4%), Pirotskom okrugu (150 ili 11,5%) i Jablaničkom okrugu, gde ima 143 malih naselja ili 11% od njihovog ukupnog broja u Republici Srbiji. Analizirano po opštinama, malih naselja je najviše na teritoriji Kuršumlije (75 malih naselja), 65 na području Sjenice, 61 na teritoriji Prokuplja, 58 na području Knjaževca, 52 na teritoriji Novog Pazara, a 51 malo naselje se nalazi na području grada Vranja (Gatarić, 2025, 16).

Grafikon 1: Broj malih naselja u Republici Srbiji u periodu 1948-2022.

Izvor: Gatarić, 2025, 24.

Na osnovu grafičkog prikaza (grafikon broj 1) može se konstatovati da je broj malih naselja: (a) koja imaju do 20 stanovnika, porastao sa pet u 1948, na 401 u 2022. godini; (b) koja imaju 21-50 stanovnika, porastao sa pet u 1948, na 404 u 2022. godini; (c) koja imaju 51-100 stanovnika, porastao sa 59 u 1948, na 497 u 2022. godini.

Ukupan broj malih naselja porastao je sa 69 u 1948, na 1.302 u 2022. godini (Gatarić, 2025, 24). Navedeni podaci svedoče o ogromnoj depopulaciji ruralnih područja u proteklom decenijama. Negativna karakteristika demografskih kretanja u proteklom periodu je i činjenica da se sve manji broj stanovnika ruralnih područja bavi poljoprivredom s obzirom na to da bi ova delatnost trebalo da ostane primarna, a da se na uz nju razvijaju i druge neposredno povezane ekonomske aktivnosti. Prema podacima iz Popisa stanovništva, u 2022. godini u malim naseljima su individualni poljoprivrednici činili samo 13,24% u ukupnom broju stanovnika u ovim naseljima (Gatarić, 2025, 58).

Depopulacija kao najznačajniji ograničavajući faktor ruralnog razvoja u Republici Srbiji

Tabela 2. Starosna struktura stanovnika u malim naseljima u Republici Srbiji u 2022.

Region	Prosečna starost stanovnika u malim naseljima
Beogradski regiona	-
Region Vojvodine	51,3
Region Šumadije i Zapadne Srbije	50,7
Region Južne i Istočne Srbije	57,0
Region Kosovo i Metohija	-
Prosečna starost stanovnika u malim naseljima u Republici Srbiji	56,9

Izvor: Gatarić, 2025, 52. Obrada autora.

Nepovoljnu demografsku karakteristiku u malim naseljima predstavlja i starosna struktura stanovnika. Prosečna starost stanovnika je 56,9 godina. Posmatrano po regionima, najmanja je u Šumadiji i Zapadnoj Srbiji (50,7 godina), a najveća u regionu Južne i Istočne Srbije (57 godina). U Srbiji je, usled navedenih demografskih karakteristika, u stalnom porastu broj naselja bez stanovnika. Njihov ukupan broj prema rezultatima poslednje Popisa, iz 2022. godina, prikazan je u tabeli broj 3.

Tabela 3. Naselja bez stanovnika u Republici Srbiji u 2022.

Naziv naselja	Opština	Okrug	Podaci iz poslednjeg Popisa stanovništva		
			Godina	Broj stanovnika	Broj domaćinstava
Sakulja	Lazarevac	Beogradski	1981.	263	73
Mali Borak	Lajkovac	Kolubarski	2011.	89	35
Vučja Lokva	Novi Pazar	Raški	2011.	7	3
Jova	Novi Pazar	Raški	2011.	15	8
Smilov Laz	Novi Pazar	Raški	2002.	8	4
Pokrvenik	Raška	Raški	2011.	3	2
Pričevac	Knjaževac	Zaječarski	2011.	25	17
Repušnica	Knjaževac	Zaječarski	1991.	6	3
Vilje Kolo	Leskovac	Jablanički	2011.	4	4
Javorje	Vlasotince	Jablanički	2011.	1	1
Ostrozub	Crna Trava	Jablanički	2011.	1	1
Golešnica	Aleksinac	Nišavski	2011.	1	1
Basara	Pirot	Pirotski	2011.	2	1
Gornji Rinj	Bela Palanka	Pirotski	2011.	2	1
Verzar	Dimitrovgrad	Pirotski	2011.	1	1
Prača	Dimitrovgrad	Pirotski	2002.	2	2
Gare	Preševo	Pčinjski	1991.	110	8
Dumbija	Trgovište	Pčinjski	2011.	8	6
Kolunica	Surdulica	Pčinjski	2011.	1	1
Negovac	Bujanovac	Pčinjski	2002.	39	8
Čestelin	Vranje	Pčinjski	2011.	8	4
Vukojevac	Kuršumlija	Toplički	1981.	6	2
Tačevac	Kuršumlija	Toplički	1991.	21	6
Praje	Prokuplje	Toplički	2011.	18	6

Izvor: Gatarić, 2025, 115-121. Obrada autora.

Možemo konstatovati da se totalna depopulacija pojedinih naselja u ruralnim područjima u Republici Srbiji statistički beleži od 1981. godine, a da je broj ovih naselja u porastu, prema rezultatima popisa stanovnika u prethodnim decenijama. Demografska praznjenja naselja najviše su izražena u okruzima u Istočnoj i Južnoj Srbiji (tabela broj 3). Imajući u vidu da se navedene depopulacije javljaju u ruralnim područjima, potrebno je sagledati koje mere agrarne politike, kao važnog segmenta ukupne ekonomske politike, se preduzimaju u cilju zaustavljanja, odnosno ublažavanja ovih demografskih kretanja.

2.2 Mere agrarne politike

U okviru podsticaja za mere ruralnog razvoja u analiziranom periodu (2014-2024) u kontinuitetu se isplaćuju podsticaji za unapređenje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje, podsticaji za održivi ruralni razvoj, kao i podsticaji za razvoj ruralne ekonomije, koji obuhvataju i podsticaje za razvoj ruralne infrastrukture (tabela broj 4).

Tabela 4. Struktura mera agrarne politike – podsticaji za ruralni razvoj 2014-2024.

Godina Podsticaji za unapređenje	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
*konkurentnosti poljoprivr.	83,8	85,3	78,8	73,2	61,8	77,6	66,3	44,3	61,2	80,7	68,1
*očuvanje život. sred. i prirod. res.	16,1	14,1	6,6	5,7	7,8	4,9	8,3	11,7	10,6	11,5	14,9
*diverz. doh. i unapr. kval. života u rural.podr.	0,1	0,5	1,4	6,7	18,5	8,6	12,8	0,1	9,5	-	5,6
*pripremu i sprovođenje lok. strat. rural. razv.	-	0,1	-	0,4	-	0,7	0,2	-	0,7	-	-
*sistema kreir. i prenosa znanja	-	-	13,2	14,0	11,9	8,2	12,4	43,9	18,0	7,8	11,4
UKUPNO (u %)	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

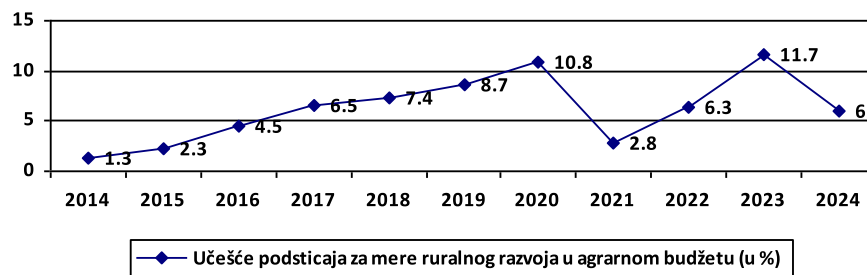
Izvor: Uredbe o podsticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju 2014-2024. Obrada autora.

Analizom strukture mera agrarne politike u segmentu podsticaja za ruralni razvoj (tabela broj 4) može se konstatovati da postoje značajne promene u relativnom učešću pojedinih podsticaja u ukupnim podsticajima za ruralni razvoj u analiziranom periodu (2014-2024). To smo konstatovali i u prethodnim istraživanjima (Radović, 2024), a navedeno se prevenstveno odnosi na visinu učešća podsticaja koji su usmereni na razvoj (diverzifikaciju) ruralnih ekonomija i razvoj ruralne infrastrukture. I ovi podsticaji, kao i podsticaji koji se odnose na povećanje konkurentnosti u poljoprivrednoj proizvodnji (odnose se na razvoj primarne poljoprivredne proizvodnje, ali i prerade poljoprivrednih proizvoda) i podsticaji za održivi ruralni razvoj (odnose se na zaštitu životne sredine i

Depopulacija kao najznačajniji ograničavajući faktor ruralnog razvoja u Republici Srbiji

očuvanje prirodnih resursa), su veoma važni, prvenstveno, u cilju smanjivanja depopulacije ruralnih područja i smanjivanja trenda porasta broja malih naselja u njima.

Grafikon 2: Učešće podsticaja za mere ruralnog razvoja u agrarnom budžetu 2014-2024.

Izvor: Zakoni o budžetu RS 2014-2024; Uredbe o podsticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju 2014-2024. Obrada autora.

U poslednjoj deceniji su evidentne i značajne promene u relativnom učešću ukupnih podsticaja za mere ruralnog razvoja u agrarnom budžetu (grafikon broj 2). Primera radi, ukupni podsticaji za mere ruralnog razvoja su imali najveće učešće u agrarnom budžetu od 11,8% u 2023. godini, a dve godine ranije, u 2021. njihovo učešće u agrarnom budžetu je bilo samo 2,3%. U cilju postizanja kontinuiteta, potrebno je stabilnije i veće (i relativno i apsolutno) učešće podsticaja za mere ruralnog razvoja u agrarnom budžetu, kao i kontinuitet u strukturi ovih mera agrarne politike.

3. Zaključak

Na osnovu prikazanih podataka i sprovedene analize u ovom radu, može se zaključiti da je u Republici Srbiji u porastu broj malih naselja, pod kojima se podrazumevaju naselja do 100 stanovnika, a zabrinjava i broj naselja bez stanovnika. Imajući u vidu da se ova naselja nalaze u ruralnim područjima, problem depopulacije ovih područja je evidentan. S druge strane zabrinjava i visoka prosečna starost stanovnika malih naselja i sve manja zainteresovanost ili sve manje mogućnosti za bavljenje poljoprivredom na ekonomski održiv način. Imajući u vidu navedeno od velikog značaja je da se sagledaju mogućnosti za kompleksno rešavanje ovog problema setom mera ukupne ekonomske politike. Na osnovu analize mera agrarne politike, u segmentu mera usmerenih na ruralni razvoj, u protekloj deceniji (2014-2024), može se zaključiti da potrebni podsticaji postoje, ali da je u cilju zaustavljanja depopulacije ruralnih područja potrebno da ove mere imaju i kvalitativni i kvantitativni kontinuitet u narednom periodu.

Literatura

- Bogdanov, N. & Janković, D. (2020). *Teritorijalni kapital ruralnih područja: Primer analize potencijala za razvoj ruralnog turizma u Srbiji*. Dostupno na: <http://ae.polj.uns.ac.rs/wp-content/uploads/2020/03/3.pdf>.
- Gatarić, S. (2025). Stanovništvo u malim naseljima, Republički zavod za statistiku, Beograd. Dostupno na: <https://publikacije.stat.gov.rs/G2025/Pdf/G20254012.pdf>
- Gulan, B. (2019). *Ruralne sredine u Srbiji – spasavanje sela i države*, Prometej, Novi Sad.
- Joksimović, M. & Golić, R. (2021). Depopulacioni prostori u Srbiji u 21. veku – od lokalnog do nacionalnog problema, *Planska i normativna zaštita prostora i životne sredine*, 79-85.
- Kolev, D. (2023). *Strategija brendiranja nerazvijenih lokalnih samouprava*, U: Trifunović J. & Đorđević S. (Ured.) *Lokalna samouprava: kako iz kruga nerazvijenih, Galaksijanis doo, Svrlijig*, 407-414.
- Mihailović, B. & Simonović, Z. (2016). *Strateško planiranje održivog razvoja poljoprivrede i ruralnih područja u Srbiji*, Institut za ekonomiku poljoprivrede, Beograd.
- Mitrović, M. (2016). *Sela i stanovništvo u brdsko-planinskim područjima Srbije*, U: Škorić D. (Ured.), Naučni skup: Unapređenje sela u brdsko-planinskim područjima Srbije, Srpska akademija nauka i umetnosti, Beograd, 1-16.
- Nedeljković, D, Zečević, L. & Zečević-Stanojević, O. (2023). The Importance of Human Capital in Agribusiness and Rural Development of Serbia, *Western Balkan Journal of Agricultural Economics and Rural Development*, Vol. 5, No. 2, 151-162.
- Radović, G. (2024). Agricultural Budget as a Source of Financing Rural Development in the Republic of Serbia, *Економика*, 70(2), 59-70.
- Radović, G, Subić, J., & Simonović Z. (2024). *Ruralni turizam kao faktor regionalnog razvoja u Srbiji: Mogućnosti i ograničenja*, U: Đukić T. & Marjanović V. (Redakt.), Zbornik radova – XXIX Naučni skup „Regionalni razvoj i demografski tokovi zemalja Jugoistočne Evrope“, Ekonomski fakultet, Niš, 343-350.
- Republika Srbija Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture – RSMGSI (2021). *Nacrt prostorni plan Republike Srbije od 2021. do 2035. godine*, Dostupno na: <https://www.mgsi.gov.rs/sites/default/files/PPRS%20Nacrt.pdf>.
- Škorić, D. (2016). *Pozdravne reči predsednika Akademijaskog odbora za selo*, U: Škorić D. (Ured.), Unapređenje sela u brdsko-planinskim područjima Srbije, Srpska akademija nauka i umetnosti, Beograd, 1-2.
- Uredba o raspodeli podsticaja u poljoprivredi i ruralnom razvoju u Republici Srbiji u 2014. godini, Službeni glasnik Republike Srbije br. 8/2014, 30/2014, 116/2014, 128/2014, 137/2014, 144/2014.
- Uredba o raspodeli podsticaja u poljoprivredi i ruralnom razvoju u Republici Srbiji u 2015. godini, Službeni glasnik Republike Srbije br. 19/2015, 109/2015.
- Uredba o raspodeli podsticaja u poljoprivredi i ruralnom razvoju u Republici Srbiji u 2016. godini, Službeni glasnik Republike Srbije br. 8/2016, 93/2016.
- Uredba o raspodeli podsticaja u poljoprivredi i ruralnom razvoju u Republici Srbiji u 2017. godini, Službeni glasnik Republike Srbije br. 8/2017, 53/2017, 67/2017, 88/2017.
- Uredba o raspodeli podsticaja u poljoprivredi i ruralnom razvoju u Republici Srbiji u 2018. godini, Službeni glasnik Republike Srbije br. 18/2018, 66/2018, 86/2018, 93/2018, 101/2018.

Depopulacija kao najznačajniji ograničavajući faktor ruralnog razvoja u Republici Srbiji

- Uredba o raspodeli podsticaja u poljoprivredi i ruralnom razvoju u Republici Srbiji u 2019. godini, Službeni glasnik Republike Srbije br. 3/2019.
- Uredba o raspodeli podsticaja u poljoprivredi i ruralnom razvoju u Republici Srbiji u 2020. godini, Službeni glasnik Republike Srbije br. 1/2020, 13/2020, 27/2020, 52/2020, 75/2020, 106/2020, 118/2020, 124/2020.
- Uredba o raspodeli podsticaja u poljoprivredi i ruralnom razvoju u Republici Srbiji u 2021. godini, Službeni glasnik Republike Srbije br. 159/2020, 15/2021.
- Uredba o raspodeli podsticaja u poljoprivredi i ruralnom razvoju u Republici Srbiji u 2022. godini, Službeni glasnik Republike Srbije br. 125/2021, 10/2022, 30/2022, 52/2022, 67/2022.
- Uredba o raspodeli podsticaja u poljoprivredi i ruralnom razvoju u Republici Srbiji u 2023. godini, Službeni glasnik Republike Srbije br.8/2023, 21/2023, 27/2023, 42/2023.
- Uredba o raspodeli podsticaja u poljoprivredi i ruralnom razvoju u Republici Srbiji u 2024. godini, Službeni glasnik Republike Srbije br. 3/2024, 6/2024.
- Vasiljević, Z. & Popović, V. (2014). *Ekonomsko-finansijska komponenta razvoja sela i poljoprivrede*, U: Škorić D. (Ured.) *Perspektive razvoja sela*, Srpska akademija nauka i umetnosti, Beograd, 163-182.
- Vuković, P. (2019). *Konkurentnost ruralnih turističkih destinacija u području Donjeg Podunavlja u Republici Srbiji*, Monografija, Institut za ekonomiku poljoprivrede, Beograd.
- Vučić, V. (2023). *Ruralni razvoj regiona južne i istočne Srbije*, U: Trifunović J. & Đorđević S. (Ured.) *Kako iz kruga nerazvijenih*, Galaksijanis doo, Svrlijig, 223-237.
- Zakon o budžetu Republike Srbije za 2014. godinu, Službeni glasnik Republike Srbije br. 110/2013.
- Zakon o budžetu Republike Srbije za 2015. godinu, Službeni glasnik Republike Srbije br. 142/2014, 94/2015.
- Zakon o budžetu Republike Srbije za 2016. godinu, Službeni glasnik Republike Srbije br. 103/2015.
- Zakon o budžetu Republike Srbije za 2017. godinu, Službeni glasnik Republike Srbije br. 99/2016, 113/2016.
- Zakon o budžetu Republike Srbije za 2018. godinu, Službeni glasnik Republike Srbije br. 113/2017.
- Zakon o budžetu Republike Srbije za 2019. godinu, Službeni glasnik Republike Srbije br. 95/2018, 72/2019.
- Zakon o budžetu Republike Srbije za 2020. godinu, Službeni glasnik Republike Srbije br. 84/2019, 60/2020, 62/2020, 65/2020, 135/2020.
- Zakon o budžetu Republike Srbije za 2021. godinu, Službeni glasnik Republike Srbije br. 149/2020, 40/2021, 100/2021.
- Zakon o budžetu Republike Srbije za 2022. godinu, Službeni glasnik Republike Srbije br. 110/2021, 125/2022.
- Zakon o budžetu Republike Srbije za 2023. godinu, Službeni glasnik Republike Srbije br. 138/2022, 75/2023.
- Zakon o budžetu Republike Srbije za 2024. godinu, Službeni glasnik Republike Srbije br. 92/2023, 79/2024.

DEPOPULATION AS THE MOST SIGNIFICANT LIMITING FACTOR OF RURAL DEVELOPMENT IN THE REPUBLIC OF SERBIA

***Abstract:** Depopulation is the most significant limiting factor of rural development in the Republic of Serbia. The results of the last Population Census in the Republic of Serbia are worrying, first of all, in terms of the increase in the number of settlements without permanent residents and the number of small settlements, i.e. settlements with up to 100 inhabitants. The increasing average age of the inhabitants, as well as the decreasing participation of agriculture in the economic activities of the inhabitants of small settlements, is also a concern. On the other hand, it is evident that agriculture was the main activity of the inhabitants in most of the settlements that have been abandoned today. Were there adequate agricultural policy measures aimed at rural development in the previous period? The aim of the paper is the analysis of demographic trends in rural areas in the Republic of Serbia in terms of the increase in the number of small settlements, as well as the analysis of the structures of agrarian policy measures aimed at rural development and their quantitative participation in the agricultural budget in the period 2014-2024.*

***Key words:** depopulation, small settlements, rural development, agricultural policy, Republic of Serbia*

30. MEĐUNARODNI NAUČNI SKUP
"Regionalni razvoj i demografski tokovi zemalja jugoistočne Evrope"

Univerzitet u Nišu, Ekonomski fakultet

20.06.2025. godine

NAUČNO-PROGRAMSKI ODBOR

1. Dr Vladislav Marjanović, dekan, Ekonomski fakultet, Niš, predsednik
2. Dr Boban Stojanović, Ekonomski fakultet, Niš
3. Dr Suzana Stefanović, Ekonomski fakultet Niš
4. Dr Slavoljub Milovanović, Ekonomski fakultet, Niš
5. Dr Ivana Kostadinović, Ekonomski fakultet Niš
6. Dr Pavle Petrović, Srpska akademija nauka i umetnosti
7. Dr Petar Veselinović, Ekonomski fakultet, Kragujevac
8. Dr Danica Šantić, Geografski fakultet, Beograd
9. Dr Edvard Jakopin, Univerzitet "Union - Nikola Tesla" Beograd
10. Dr Aura Reggiani, University of Bologna, Italy
11. Dr John Östh, Oslo Metropolitan University, Norway
12. Dr Claudia van der Laag, Oslo Metropolitan University, Norway
13. Dr Peter Nijkamp, Vrije Universiteit Amsterdam, Netherlands
14. Dr Karima Kourtit, Vrije Universiteit Amsterdam, Netherlands
15. Dr Alessandro Lue, Poliedra, Politecnico di Milano, Italy
16. Dr Marin Marinov, rektor, Stopanska akademija D.A. Tsenov, Svištov, Bugarska
17. Dr Mijat Jocović, dekan, Ekonomski fakultet, Podgorica, Crna Gora
18. Dr Mladen Rebić Đogo, dekan, Ekonomski fakultet Istočno Sarajevo, Republika Srpska, BiH
19. Dr Milenko Krajišnik, dekan, Ekonomski fakultet, Banja Luka, Republika Srpska, BiH
20. Dr Vitomir Starčević, prodekan, Fakultet poslovne ekonomije, Bijeljina, Republika Srpska, BiH
21. Dr Sergej Gričar, dekan, Fakultet za biznis i menadžment, Novo Mesto, Slovenija
22. Dr Božidar Veljković, Alma Mater Europea Univerzitet Maribor, Slovenija
23. Dr Anton Vorina, Poslovno-komercijalna šola Celje, Višja strokovna šola, Slovenija
24. Dr Predrag Trpeski, dekan, Ekonomski fakultet Skopje, Republika Severna Makedonija
25. Dr Saša Drezgić, dekan, Univerzitet u Rijeci, Ekonomski fakultet, Hrvatska
26. Dr Georgi Nikolov, Univerzitet nacionalne i svetske privrede Sofija, Bugarska
27. Dr Ioannis Psycharis, Panteon Univerzitet Atina, Grčka

ORGANIZACIONI ODBOR

1. Dr Dejan Đorđević, prodekan, Ekonomski fakultet, Niš, predsednik
2. Dr Žarko Popović, prodekan, Ekonomski fakultet, Niš, član
3. Dr Vesna Janković Milić, prodekan, Ekonomski fakultet, Niš, član
4. Mladen Anđelković, Ekonomski fakultet, Niš, član
5. Dr Milica Jovanović Vujatović, Ekonomski fakultet, Niš, član
6. Dr Ivana Marjanović, Ekonomski fakultet, Niš, član
7. Milica Ristić Cakić, Ekonomski fakultet, Niš, član
8. Ivana Randelović, Ekonomski fakultet, Niš, član
9. Marina Stanojević, Ekonomski fakultet, Niš, član
10. Aleksandar Manasijević, student doktorskih studija, Ekonomski fakultet, Niš, član

RECENZENTI

1. Dejan Đorđević, Ekonomski fakultet Niš
2. Bojana Novićević Čečević, Ekonomski fakultet Niš
3. Marina Đorđević, Ekonomski fakultet Niš
4. Jovica Stanković, Ekonomski fakultet Niš
5. Dragan Petrović, Ekonomski fakultet Niš
6. Maja Ivanović Đukić, Ekonomski fakultet Niš
7. Igor Mladenović, Ekonomski fakultet Niš
8. Jadranka Đurović Todorović, Ekonomski fakultet Niš
9. Marija Radosavljević, Ekonomski fakultet Niš
10. Milica Đorđević, Ekonomski fakultet Niš
11. Ognjen Radović, Ekonomski fakultet Niš
12. Sonja Jovanović, Ekonomski fakultet Niš
13. Ivana Filipović, Ekonomski fakultet Niš
14. Vladislav Marjanović, Ekonomski fakultet Niš
15. Svetlana Sokolov Mladenović, Ekonomski fakultet Niš
16. Ivana Kostadinović, Ekonomski fakultet Niš
17. Vinko Lepojević, Ekonomski fakultet Niš
18. Jelena Radojičić, Ekonomski fakultet Niš
19. Dragana Radenković Jocić, Ekonomski fakultet Niš
20. Marija Petrović Randelović, Ekonomski fakultet Niš
21. Biljana Đorđević, Ekonomski fakultet Niš
22. Goran Milovanović, Ekonomski fakultet Niš
23. Bojan Krstić, Ekonomski fakultet Niš

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

332.1(4-12)(082)
314(4-12)(082)

**НАУЧНИ скуп Регионални развој и демографски токови земаља
Југоисточне Европе (30 ; 2025 ; Ниш)**

30. [naučni skup] Regionalni razvoj i demografski tokovi zemalja Jugoistočne Evrope, Niš, 2025. godine / Vladislav Marjanović, Dejan Đorđević. - Niš : Univerzitet, Ekonomski fakultet, 2025 (Niš : Atlantis). - [10], XI, 548 str. : graf. prikazi, tabele ; 24 cm

Tiraž 100. - Str. [3/4]: Predgovor = Preface / Vladislav Marjanović. - Napomene i bibliografske reference uz tekst. - Bibliografija uz svaki rad. - Rezime i ; Abstracts.

ISBN 978-86-6139-244-3

1. Марјановић, Владислав, 1975- [urednik] 2. Ђорђевић, Дејан, 1973- [urednik]
а) Регионални развој -- Југоисточна Европа -- Зборници б) Демографски
развој -- Југоисточна Европа -- Зборници

COBISS.SR-ID 176157961